

Klinik Çalışma

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerine Uygulanan Sigara Anket Sonuçları

Hülya Günbatar, Bünyamin Sertoğullarından, Selami Ekin

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı tıp fakültesi öğrencileri arasında sigara içme alışkanlığı ve bu alışkanlıkla ilgili davranış özelliklerini belirlemektir.

Metod: 2009-2010 yılları arasında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasından 163 öğrenciye anket uygulandı.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.8 ± 2.38 yıl olup cinsiyet dağılımı 127 erkek, 36 bayan idi. Ankete katılan öğrencilerin 34'ünün (%20.9) her gün sigara içtiği saptandı.

Sigara içenlerin 1'i bayan (%2.9), 33'ü (%97.1) erkek idi. Erkek öğrencilerde sigara içme oranı bayan öğrencilere göre yüksekti. ($p < 0,05$). Sigara içmeyi deneme yaşı 12.8 idi. Sigaraya başlama nedenleri içinde merak %42.5 ile birinci sırada gelmekteydi. Sigara içenlerin %79'unun evinde sigara içtiği saptandı. Ankete katılanların %60.1'inin pasif olarak sigara dumanına maruz kaldığı saptandı.

Sonuç: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesindeki öğrencilerin sigara içme oranı ülkemizdeki diğer çalışmalara göre düşük olarak saptanmıştır. Bulgular yapılan çalışmaların sigara içme prevalansında azalma sağladığını düşündürmektedir.

Anahtar kelimeler: Tıp öğrencileri, sigara, anket

Sigara içme alışkanlığı gelişmiş ülkelerde tek başına en önemli önlenebilir ölüm ve iş görmezlik nedenidir (1).

Ülkemizdeki durum 1988 yılında Türkiye'yi temsil eder nitelikteki PİAR çalışmasında 15 yaş üzerindeki erkeklerin %62.8'i, kadınların %24.3'ü tüm nüfusun ise %43.6'sının sigara içtiği saptanmıştır. Ülkemizde sigara içme alışkanlığının %40-71 oranında 15-19 yaşlarında başladığı ortaya koymuştur (2).

Amerika'da ise 18 yaş üstü erişkinler arasında sigara içme prevalansı 1997 yılı için %24.3, 2009 yılı için erkeklerde %23.5, kadınlar %17.9 ve genelde %20.6 olarak bildirilmiştir (3,4).

Ülkemizde 1996 yılında 4207 sayılı kanun ile resmi kamu kurum ve kuruluşları ile toplu ulaşım araçlarında sigara içilmesi yasaklanmıştır. Çalışmamız ülkemizde son yıllarda yapılan kanun

değişiklikleri, bilinçlendirme çabaları ile belli mesafelerin alındığını düşündürmektedir. Türkiye'de sigaraya karşı mücadelede sağlık çalışanlarına önemli görevler düşmektedir.

Bunun öncesinde etkin bir mücadele için sağlık çalışanlarının sigara içme alışkanlıklarını ve sigaraya karşı tutumlarını bilmek önemlidir. Bu nedenle tıp fakültesi öğrencisi gençlerin sigaraya başlamasını önlemenin ya da bu yaşlarda bırakmasını sağlamanın toplumdaki sigara ile mücadelede önemli olduğu açıktır. Bu açıdan sigaraya başlama yaşının, başlama nedenlerinin bilinmesi, çocuklarda ve gençlerde içme oranlarının saptanması bu mücadeleye yön verecektir.

Bizde bu çalışmada Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencilerine anket uygulanarak sonuçların tartışılmasını amaçladık.

Gereç ve Yöntem

Çalışma Grubu: 2009-2010 yılları arasında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrencileri arasından 163 öğrenciye sigaraya karşı tutumlarını araştırmak, sigarayla ilişkili hastalıklar ve sigara içiminin kontrolü hakkındaki düşüncelerini ortaya koymak amaçlı bir anket uygulandı.

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi

Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Van, TÜRKİYE

Yazışma Adresi: Uzm. Dr. Hülya Günbatar

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Dursun Odabaş Tıp Merkezi

Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Kampüs, Van, TÜRKİYE

Tel: 05065118827

E-mail: hulyagunbatar@hotmail.com

Makalenin Geliş Tarihi: 08.02.2013

Makalenin Kabul Tarihi: 28.2.2013

127 erkek (%77.9), 36 bayan (%22.1) olmak üzere toplam 163 öğrencinin anket formları değerlendirilmeye alındı.

Yöntem: Anketin birinci bölümü 14 sorudan oluşan kimlik bilgileri, demografik özellikleri, kendilerinin ve ailelerinin sigara alışkanlıkları, şu an sigara içenler, sigara içmeye başlama yaşları, günlük sigara içme adedi, sigara içmeye başlama nedenlerini içeren 14 soru içeriyordu.

İkinci bölümde sigara içimine bağlı hastalıklar konusunda bilgi birikimleri, sigaraya karşı tutumları, sigarayı bırakmayı düşünme nedenleri, sigaranın kontrolüne yönelik yasal önlemler hakkındaki düşüncelerini içeren 9 soru bulunmaktaydı.

İstatistiksel Yöntem: Kategorik değişkenler (sürekli olmayan değişkenler) sayı ve yüzde ile devamlı değişkenler ise ortalama \pm standart sapma ile elde edildi. Bu aşamadan sonra; cinsiyet, sigara içen ve içmeyenler gibi yapılan gruplandırma sonrası; devamlı değişkenlerin karşılaştırılmasında bağımsız gruplar için t testi kullanıldı.

Hesaplamalar SPSS (versiyon 10.0) istatistik paket programı ile yapıldı. $p < 0.05$ değeri anlamlı olarak kabul edildi.

Bulgular

Öğrencilerin yaş ortalaması 20.8 ± 2.38 yıl, cinsiyet dağılımı; 127 (%77.9) erkek, 36 (% 21.1) bayan idi. Erkek öğrencilerin yaş ortalaması 21.4 (yıl), bayan öğrencilerin yaş ortalaması 20.2 (yıl), idi. Öğrencilerin demografik özellikleri ve sigara içme durumları Tablo 1' de izlenmektedir.

Ankete katılan öğrencilerin 108'i (%66.3) sigara içmeyi denemiş, 55'i (%33.7) hiç

denememişti. 39 öğrenci (%23.9) 6 ay ve üzerinde sigara kullanmıştı.

Ankete katılan öğrencilerin 34'ünün (%20.9) hala sigara içtiği saptandı. Sigara içenlerin 1'i bayan (%2.9), 33'ü (%97.1) erkek idi. Erkek öğrencilerde sigara içme oranı bayan öğrencilere göre yüksekti ($p < 0.05$).

Sigaraya başlama nedenleri içinde merak %42.5 ile birinci sırada iken, %18.4 sorunlar ve %14.9 ise arkadaşlardan etkilenme ile 3. sıklıkta bulundu.

Sigara içenlerin %33.3 ü 11-20 adet/gün, %28.2 si 21-40 adet/gün, %25.6 sı 1-5 adet/gün, %12.8 i 6-10 adet/gün sigara tüketmekteydi.

Olguların %43.6 sı 6 yıl ve fazlası, %43.6 sı 1-3 yıl, %12.8 i 4-5 yıldır sigara içmekteydi. Ailede sigara içenler sorulduğunda kardeş sigara içimi birinci sırada (%58.8) yer alırken, babanın sigara içimi ikinci sırada idi (%55.9), anne sigara içimi %11.8 idi.

Sigarayı bırakmak isteyenlerin %77.4 ü sigara sağlığına zararlı olduğu için, %19.4 ü ise ekonomik sebeplerden dolayı sigarayı bırakmak istiyordu.

Ankete katılanların %94.4 ü sigaranın sağlığına zararlı olduğuna inandığını ifade ederken %60.1 i pasif maruziyetin de sağlığına zararlı olduğunu bildiklerini ifade etti.

Sigaranın yol açtığı hastalıklar sorulduğunda; %75.5 i mesane kanseri yaptığını, %96.3 ü akciğer kanseri yaptığını, %90.2 si ağız kanseri, %94.5 gırtlak kanseri, %93.9 u kalp damar hastalığı, %90.2 kronik bronşit, %84.0 yeni doğan bebek ölümü, %91.4 beyin damar hastalıkları yaptığını bildiği saptandı. Ankete katılanların %86.5 i sigara içen kişinin yanında bulunmanın rahatsız edici olduğunu ifade etti.

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri ve sigara içme durumları

	Erkek	Kadın	p
Olgu sayısı	127 (%77.9)	36 (%22.1)	
Yaş ortalaması (yıl)	21.4 \pm 2	20.2 \pm 2	$p > 0.05$
Sigara İçme Oranları			
Sigara içen (%)	97.1	2.9	$P < 0.05$
Sigara İçme Miktarları (günlük)			
21-40 adet	28.2	0	
11-20 adet	33.3	2.9	$P < 0.05$
0-10 adet	35.5	0	

Ankete katılanların 98 inin (%60.1) pasif olarak sigara dumanına maruz kaldığı saptandı, %73 öğrenci sigara konusunda sağlığından endişe duyduğunu belirtti. Öğrencilerden 23'ü (%14.1) alkol ve uyarıcı madde kullanıyordu. Sigara içenlerin 10 tanesi (%29.4) alkol alıyordu, sigara içenler içmeyenlerden daha fazla sıklıkla alkol

kullanıyordu ($p < 0.05$). Sigara paketlerinin üzerinde eskiden olduğu gibi 'sigara sağlığına zararlıdır' ifadesi bulunmaması sorusuna %87.1 bulunmalıdır şeklinde cevap verdi. Sigara reklamları yasaklanmalıdır sorusu katılımcılar tarafından %89.0 evet şeklinde cevaplandırıldı. Toplumla ait yerlerde sigara içimi yasaklanmalıdır

sorusuna %90.2 evet cevabı verildi. Sigara fiyatları aşırı derecede arttırılmalıdır sorusuna %71.2 evet dendi. 18 yaşından küçüklere sigara satılmamalıdır sorusuna %92.6 evet cevabı verildi. Öğrencilere sigaranın bırakılması konusu sorgulandığında, sigara içmeyenlerin daha yüksek oranda sigaranın bırakılabileceğini düşündükleri saptandı.

Tartışma

Sigara kullanımı günümüzde erken yaşlarda kazanılan zararlı alışkanlıklardan birisidir (1-3). Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigaraya başlama ve alışkanlığın yerleşmesi açısından kritik dönemde olmaları ve ileride meslekleri gereği toplumda oynayacakları rol de çalışmanın önemini arttırmaktadır. Sigara içme yaygınlığı konusunda ülkeyi temsil eder nitelikteki bir çalışma olan 1988 PİAR araştırmasında 15-18 yaş grubunda sigara içme hızı %30 olarak saptanmıştır (2). Ülkemizde yapılan başka çalışmalarda da okul öğrencilerinde sigara içme sıklığı %18-43 olarak saptanmışken öğrencilerin 11-14 yaşlarında sigaraya başlama olasılığı % 43-50 olarak hesaplanmıştır (5, 6). Bizim çalışmamızda hergün sigara içme sıklığı %20.9 olarak bulunmuştur, bu oran dünyada hekim sigara içme oranlarının altındadır , bu düşüklük istenen seviyede olmamakla birlikte olumlu olarak değerlendirildi (7,8).

Yapılan çalışmalarda erkeklerin daha fazla sigara içtiği ve yaşla birlikte sigara içiminin arttığı belirtilmiştir (5,6). Çalışmamızda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre belirgin düzeyde daha çok sigara içtikleri görülmektedir (erkeklerde %97.1, bayanlarda %2.9)

Bu fark çalışmamızdaki kız öğrenci sayısının az olması ve kız öğrencilerin daha duyarlı olması ile ilişkili olabileceği düşünüldü.

Öğrencilik yaşamını ailesinin dışında geçirenlerde sigara içme oranının ailesi ile birlikte kalan öğrencilerden daha yüksek saptandı. Diğer çalışmalarda arkadaşlarıyla evde kalanlar, yurttan kalanlar ve evde yalnız yaşayanların daha fazla sigara içtikleri görülmüştür (9, 10, 11). Bu da sosyal çevrenin sigara içimini desteklediğini düşündürmektedir.

Çalışmamızda sigara içmeye başlama yaş ortalaması 12.8 idi. Üniversite öğrencilerinde yapılan diğer çalışmalardan daha düşük saptandı (9, 12, 13). Öğrencilerin çoğunun üniversiteye başlamadan önce bu alışkanlığı edindiği görülmektedir. Bu sonuç gençlerin gelecekteki sigara içme eğilimlerinin kontrolü için orta eğitim kurumlarından başlayarak sigara eğitiminin zorunlu dersler arasına alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Öğrencilerin sigara kullanımını etkileyen faktörlerden birisi de kardeşlerinin sigara içiyor olmasıdır. Çalışmamızda sigara içenlerin %79'unun evinde sigara içtiği ve yine içenlerin kardeşlerinin %58.8, babalarının %55.9 oranında sigara içtiği saptanmıştır. Yine Hongkong'da ilkokul çocukları arasında yapılan bir çalışmada evde sigara içen bir kişinin bulunmasının sigara içme davranışı ile pozitif korelasyonu bildirilmiştir (14). Bolu'da eğitim fakültesi öğrencileri arasında yapılan bir çalışmada sigara içen öğrencilerin içmeyenlere göre annelerinin, kardeşlerinin, tüm aile bireylerinin ve samimi arkadaşlarının sigara içme sıklığı daha yüksek saptanmıştır (15). Bizim çalışmamızda kardeş ve babanın sigara içimi ile daha çok ilişki saptandı

Öğrencilerin sigaraya başlamada etkili olduğunu belirttikleri etkenlerin başında merak gelmektedir. İkinci derece etkileyen faktörler olarak belirli soruna bağlı içme ve arkadaşlardan etkilenme nedeniyle sigaraya başladığını belirtmektedir. Bu durum sıralamalarda yeri ve sıklığı değişmekle birlikte üniversite öğrencilerinde yapılan çalışmalarda da saptanan bir durumdur (9, 11, 16). Çalışmamızda ülkemizdeki diğer çalışmalardan farklı olarak öğrencilerin sigara içme oranları hem normal populyasyondan hem de tıp öğrencileri üzerindeki çalışma sonuçlarından düşük bulundu. Bu son yıllarda yapılan sigara karşıtı bilgilendirme ve sigara bırakma kampanyalarının olumlu sonuçlarının görülmeye başladığının göstergesi olabilir.

Çalışma grubumuzda sigaranın yaptığı zararlanma ve kanser yapıcı etkileri hakkında yeterli bilgi sahibi olmadıkları gözlemlendi. Bu sonuç gösteriyor ki tıp fakültesi öğrencilerine tütün kullanımı hakkında yeterince bilgi verilmelidir. Tıp fakültesi öğrencilerine verilecek eğitim tütünün psikolojik, fizyolojik, sosyal bağımlılık yapıcı etkileri, tütün alışkanlığı, sigaranın neden olduğu hastalıklar çocuklarda anne baba içiminin etkileri ve sigarayı başlamayı önlemek için alınabilecek önlemleri içermelidir.

Ankette pasif maruziyet oranının yüksek olması öğrencilerin kaldığı yerlerde sigara dumanına maruz kaldıklarını göstermektedir. 2008 yılı itibari ile yürürlüğe konulan kapalı mekanlardaki sigara içme yasağı kanunu ile pasif maruziyetin önemli ölçüde önüne geçilmiştir.

Ankete katılanların çoğu sigara paketlerinin üzerinde sağlığa zararlı ibaresinin bulunmasının gerektiğini, reklamların yasak olmasını, topluma ait yerlerde sigara içiminin yasaklanmasını, fiyatların aşırı derecede artırılmasını ve 18 yaşından küçüklere satılmaması gerektiğini

destekleyerek yol gösterici tedbirlere işaret etmiştir.

Sigarayı bırakma konusundaki düşünceler arasında halkı ikna etmek doktorun görevidir sorusuna %40.5'i hayır, %58.9'u ise evet cevabı vermiştir. Bu sonuç hekimlerin ve hekim adaylarının sigaranın önlenmesine karşı halka karşı sorumluluğu yeterince benimsemediğini göstermektedir.

Oysa başta hekimler olmak üzere sağlık alanında çalışanlar sigaraya başlamanın önlenmesi konusunda toplumun tüm kesimlerinde birinci sırada teşvik edici role sahiptirler. Gelişmiş ülkelerde sigara içme davranışı ile eğitim düzeyi arasındaki ilişki, eğitim düzeyi artışı ile sigara içme oranlarında azalma şeklinde kendini göstermektedir (3, 4, 17). Amerika'da yapılan yeni bir toplumsal prevalans incelemesinde en düşük sigara içme oranı %5.6 ile doktora derecesine sahip olanlar arasında saptanmıştır (3). Yukarıda tartıştığımız çalışmalar gibi ülkemizde yapılmış çalışmalarını incelediğimizde çoğunlukla eğitim seviyesinin sigara içme oranı üzerinde olumlu bir etkisi görülmemektedir. Bu sonuç ülkemizdeki eğitim programlarının sigara ve zararları konusunda ders saati ve içerik yönünden yeniden düzenlenmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Dolayısıyla sigara içme alışkanlığı kazanılmaması için topluma ve risk altında olan kesimlere özellikle geleceğin hekimleri olan tıp fakültesi öğrencilerine yönelik eğitim çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği sonucunu çıkardık.

Smoking Survey Results on Medical School Students of Yuzuncu Yil University

Abstract

Aim: The purpose of this study was to determine the habits and behaviors related to cigarette smoking among medical students.

Methods: Between 2009-2010 in Van Yuzuncu Yil University School of Medicine, questionnaire was carried out among 163 students.

Results: The average age of the students was 20.8 ± 2.38 years and the gender distribution was 127 male and 36 female. 34 of surveyed students (20.9%) were smokers every day. Smokers were 1 female (2.9%) and 33 male (97.1%). The rate of smoking was higher in male students than female students (P <0.05). The trial age of smoking was 12.8. Among reasons of initiation of smoking curiosity was in the first place with a percentage of 42.5%. 79% of smokers smoked at home. 60.1% of the respondents were exposed to passive smoking.

Conclusion: Van University medical school students were found to have lower rate of smoking than in other studies in our country. Results suggest that the studies provide a reduction in smoking prevalence.

Conclusion: Van University medical school students was found lower rate of smoking than in other studies in our country. Results suggest that the studies provide a reduction in smoking prevalence.

Key words: Medical students, smoking, survey

Kaynaklar

1. Griesbach D, Inchley J, Currie C. More than words? The status an impact of smoking in Scottish schools. Health Promotion International 2002; 17(1):31-41.
2. PİAR. Sigara alışkanlıkları ve sigara ile mücadele kampanyası kamuoyu araştırması raporu. 1988.
3. Current Cigarette Smoking Among Adults Aged ≥18 Years - United States, 2009 MMWR 2010; 59:1135-1140.
4. Centers for Disease Control and Prevention. Cigarette smoking among adult-United States 1997. MMWR 1999; 48:993-996.
5. Çelik P, Esen A, Yorgancıoğlu A, Şen FS, Topçu F. Manisa İlinde Lise Öğrencilerinin Sigaraya Karşı Tutumları. Toraks Dergisi 2000; 1(1):61-66.
6. Kocabaş A. Orta dereceli okul öğrencilerinde sigara içme alışkanlığı. Ankara Tıp Mecmuası 1988; 41:9-22.
7. Nelson DE, Giovino GA, Emont SL, Brackbill R, Cameron LL, Peddicord J, et al. Trends in cigarette smoking among US physicians and nurses. JAMA 1994; 271(16):1273-1275.
8. Masironi R. Smoking in European physicians. Schweiz Rundsch Med Prax 1991; 80(18):483-485.
9. Boyacı H, Çorapçıoğlu A, Ilgazlı A ve ark. Kocaeli Üniversitesi öğrencilerinin sigara içme alışkanlıklarının değerlendirilmesi. Solunum Hastalıkları 2003; 14:169-175.
10. Aslan D, Özvarış ŞB, Esin Ç ve ark. Smoking and alcohol consumption among a group of university students in Ankara: prevalence and determinants. Erciyes Tıp Dergisi 2006; 28:172-182.
11. Mayda AS, Tufan N, Baştaş S. Düzce Tıp Fakültesi öğrencilerinin sigara konusundaki tutumları ve içme sıklıkları. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007; 6:364-370.
12. Akvardar Y, Demiral Y, Ergor G, Ergor A. Substance use among medical students and physicians in a medical school in Turkey. Soc Psychiatry Psychiatr Epidemiol 2004; 39(6):502-506.
13. Şahin EM, Cahit Ö, Çakmak H ve ark. Trakya tıp fakültesi öğrencilerinin sigara içme ve

- bırakma durumları. Trakya Univ Tıp Fak Derg 2007; 24:209-212.
14. Peters J, Hedley AJ, Lam TH, Betson CL, Wong CM. A comprehensive study of smoking in primary school children in Hong Kong: implications for prevention. J Epidemiol Community Health 1997; 51(3):239-245.
 15. Talay F, Kurt B, Tuğ T. Smoking habits of the elementary school teacher students in education faculty and related factors. Tuberk Toraks 2008; 56(2):171-178.
 16. Kaşıkçı M, Ünsal A, Çoban Gİ, Aşar G. Türkiye'deki Erzurum Atatürk Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin sigara kullanma alışkanlıkları. Tur Toraks Der 2008; 9:93-98.
 17. Centers for Disease Control and Prevention. Surveillance for selected tobacco use. Behavior-United States 1990-1994. MMWR 1994; 43:1-43.